

Orgaan van de Bond van
Hervormde Mannenverenigingen op Gereformeerde Grondslag

de hervormde vaan

*Wie drinkt van het water dat Ik hem zal geven,
zal in eeuwigheid geen dorst meer krijgen.*

Johannes 4 : 14

75^e jaargang · nr 2 · februari 2015

pagina 3

Meditatie:
**Koop de
waarheid...**

pagina 4

Bijbelstudie O.T.:
**Over lamplicht
en Levieten**

pagina 16

WEB:
**Geloofsgesprekken
met kinderen**

1e voorzitter: Ds. W. Westland
Oranjestraat 106, 2983 HV Ridderkerk
T 0180 412477 • dswwestland@hotmail.com

2e voorzitter: Ds. J.P. Nap
Dorpsstraat 180, 6741 AR Lunteren
T 0318 483717 • dsjpnnap@hetnet.nl

1e secretaris: Ds. J. van Dijk
Callunalaan 12, 6721 HA Bennekom
T 0318 304955 • ds.j.vandijk@hetnet.nl

2e secretaris: Dhr. C.D. Groenendijk
Koolmees 35, 2986 VB Ridderkerk
T 0180 423817 • c.d.groenendijk@hetnet.nl

1e penningmeester: Dhr. C. Oosterom
Jan van Aemstelstraat 7, 3411 XK Lopik
T 0348 551496 • c.oosterom@planet.nl

2e penningmeester:
Dhr. J. van Capelleveen
Valleistraat 60, 3901 RT Veenendaal
T 0318 516930 • jvancapelleveen@solcon.nl

Lid: Ds. E. de Mots (commissie 25+)
Joh. Willem Frisostraat 38, 7462 GX Rijssen
T 0548 519549 • e.de.mots@solcon.nl

Lid: Ds. J.H. Lammers (Themadagen)
Pelikaan 34, 2986 TB Ridderkerk
T 0180 424636 • j.h.lammers@hetnet.nl

Lid: Ds. A.D. Goijert (Redactie-adres)
Tijgervlinder 44, 3863 GP Nijkerk
T 033 8446241 • a.goijert3@upcmail.nl

Overlijdensberichten:
J. Bout & Zn., Postbus 3, 1270 AA Huizen
E info@boutdruk.nl (o.v.v. Herv. Vaan)

Mutaties: Schriftelijk melden aan het Bondsbureau
Bestuurswijz. moeten naar de 1e secretaris

Adres administratie:
Hervormd Bondsbureau, Beatrixstraat 20a,
3862 DB Nijkerk • T 033 - 2456699
E bondsbureau@filternet.nl • Bankrek.nr. 3778.71559
t.n.v. Herv. Mannenbond op G.G. te Nijkerk

*Voor al onze activiteiten zie onze agenda op
www.hervormdemannenbond.nl*

inzenden kopij maart-nummer

De kopij voor het maart-nummer moet vóór
20 februari bij de drukker (info@boutdruk.nl)
aanwezig zijn.

inhoud

Meditatie	3
Bijbelstudie o.t.	4
Bijbelstudie n.t.	7
Van de voorzitter	11
In the picture	12
WEB	16
Organisatienieuws	21
Boekbesprekingen	21
Overlijdensberichten	22
Uitnodiging Huishoudelijke Vergadering	24

Koop de waarheid...

(Spreuken 23 : 23a)

Wat bedoelt Salomo?
Dat je een Bijbel moet kopen? Nou,
dat is wel belangrijk. Maar het gaat natuurlijk
om meer. De waarheid moet ook in je hart
komen. In vs 26 zegt de HEERE: "Mijn zoon,
geef Mij uw hart."

Dat kopen heeft de betekenis van verwerven.
De waarheid van Gods Woord je eigen maken.
Dus niet alleen over de waarheid praten; niet
alleen er naar verlangen; maar kopen!

De meesten van u zullen bij de waarheid opge-
groeid zijn. We vinden het misschien wel heel
gewoon. Maar het is zo bijzonder. Ja, het is een
wonder.

Het is de bedoeling, dat wij middels die ge-
kochte Bijbel tot een waar geloof in de Heere
Jezus komen en Hem lief krijgen. En dat u de
woorden van God gaat ervaren als waarheid.
Dat je door de kracht van de Geest komt tot
de droefheid naar God en de onberouwelijke
beking tot zaligheid. Dan komt het tot waar-
heid in het binnenste, Ps. 51.

Hoe kun je de waarheid verwerven?

Die kun je alleen gratis krijgen. Er hangt aan
de waarheid géén prijskaartje.

Wat is dat mooi. Want dan kan het voor ieder-
een. Voor arm en rijk. Voor jong en oud.

Kóóp de waarheid. Zonder geld.

Maar als het dan niet gaat om een kopen met

geld, waarom spreekt Salomo dan toch over
kopen? Had hij dan niet gewoon kunnen
schrijven: Verwerf die waarheid?
Nee, toch niet. En wel om 2 redenen.

Ten 1e geeft dit kopen aan, dat de waarheid zo
waardevol is. De Heere Jezus Christus is een
grote Schat. En ook de Bijbel is een kostbare
Schat.

Wat je gratis krijgt, is voor ons besef niet altijd
waardevol.

Maar Jezus Christus is wel waardevol. En de
Bijbel is meer waard, dan het fijnste goud op
aard'.

*Ver boven goud en zilver en wat meest
de mens bekoort, zal ik Uw wet waarderen.
(Ps. 119)*

Welnu, wat is kostbaarder dan Christus, van
Wie de apostel getuigt, dat Hij de onuitspreke-
lijke gave Gods is!

Ziet u, kópen die waarheid. Want die is zo
waardevol !!

Wie de waarheid van Gods Woord in zijn hart
mist, die mist tenslotte alles.

Er is nog een 2e reden, waarom Salomo over
kópen spreekt.

Daar zit ook de gedachte in: Het kóst wat.
Niet allereerst geld. Maar geloven mag best wat
kosten. De wáárheid mag ons wat kósten.

Hoe dan?

* Als je op een woensdag moet kiezen tussen een avond van de mannenvereniging of een verjaardag, dan kost het je misschien die verjaardag.

* En als de Bijbel en de Heere Jezus steeds belangrijker voor je worden, en je er ook met vrienden over gaat praten, dan kost het je misschien wel vrienden.

* Ook kan de waarheid je je carrière kosten. En dat niet alleen als je ambtenaar van de burgerlijke stand bent die geen homohuwelijken sluit.

* Laten we óók bedenken, dat er heel veel christenen zijn, die het hun vrijheid kost. Of zelfs hun leven.

Laten we in deze lijdenstijd bovenal bedenken, dat het de Heere Jezus Zijn leven heeft gekost. Hij ging naar het vloekhout van Golgotha. Hij kwam op deze aarde om Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen. Het heeft Hem alles gekost. Hij betaalde met de hoge prijs van Zijn kostbaar bloed.

Opdat arme zondaren, zoals wij van nature zijn, uit genade zalig kunnen worden. Door het geloof in Hem alleen.

Beste lezer, hoe is het met u? Is de waarheid van Gods Woord voor u al echt onmisbaar geworden? Hebt u die waarheid ook al gekocht? De waarheid kopen kost u ten diepste uzelf. Want wie zijn leven verliest om Jezus' wil, verwerft deze rijke Schat van de Waarheid Christus.

Laten we de middelen gebruiken om de waarheid te kopen. We zijn niet onbemiddeld: het Woord, de kerkdiensten, de mannenvereniging, daarbij biddend om de kracht van Gods Geest.

Door deze genademiddelen kunt u de HEERE leren kennen en dienen.

Wat een ernstig woord: Koop de waarheid. Wat is het ten diepste anders dan de Heere nederig te voet vallen en van Hem uw wegen leren.

Ds. D. Jongeneel

bijbelstudie o.t.

Over lamplicht en Levieten

Numeri 8

Bij de bouw en inrichting van gebouwen komt van alles kijken. Er wordt aangeraden ook een lichtplan te maken. Om goed na te denken over het hoe en wat van de verlichting. Numeri 8:1-4 laat zich lezen als onderdeel van het lichtplan van de tabernakel. Ook over dit detail is nagedacht. De HEERE heeft overal aan gedacht. En Hij heeft overal Zijn bedoelingen mee.

Het aansteken van de lampen (1-4)

Het gaat in Numeri 8:1-4 over de gouden kandelaar. Voor meer informatie daarover zie Exodus 25:31-40, 26:35, 27:20-21, 37:17-24, 39:37, 40:24-25 en Leviticus 24:1-4. De gouden kandelaar staat symbool voor leven en zegen. (a) Door de vorm heeft de gouden kandelaar iets weg van een amandelboom. De amandelboom bloeit vroeg in het voorjaar en verkondigt het einde van de winter. Daarom wordt de amandelboom gebruikt als symbool voor het leven. (b) De gouden kandelaar staat in het heilige. Tegenover de tafel van de toonbroden. Op de zeven 'takken', de zeven armen van de kandelaar staan de lampen. Die zeven lampen van de kandelaar moeten aan de voorkant staan, zodat bij het aansteken van de lampen het heilige verlicht wordt. Zodat de priesterlijke arbeid daar niet in het donker hoeft te gebeuren. En zodat er licht valt op de tafel van de toonbroden, die tegenover de kandelaar staat. Het licht valt over die twaalf broden die daar op tafel liggen; voor elke stam één. De broden vormen een teken van toewijding en overgave aan de HEERE. En ze zijn een teken van Gods zorg in het levensonderhoud van Zijn volk. Hij geeft hen brood te eten. Het licht dat nu over de toonbroden valt, is het teken van Gods zegen over Zijn volk. Denk aan de *zegen* uit Numeri 6: 'De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten...'

De inwijding van de Levieten (5-22)

In Numeri 8:5-22 gaat het over heel wat anders: de inwijding van de Levieten. Over de Levieten ging het al eerder. In Numeri 3 en 4. Nu komt dan hun inwijding ter sprake. Het is een hele ceremonie. Vergeleken met de ceremonie van de inwijding van de priesters (zie Leviticus 8) is de gang van zaken echter eenvoudig. Wat ons niet kan ontgaan, is het spreken over 'reinigen' (vers 6, 7, 15, 21), 'ontzondigen' (vers

7, 21), 'zondoffer' (vers 8, 12), 'verzoening' (vers 12, 21). Het valt op, dat de HEERE in Zijn Woord altijd maar weer over de zonde begint. Hij wijst de mens keer op keer als zondaar aan. Hij bepaalt ons telkens weer bij de zonde die ons aankleeft. En die zonde is de HEERE een doorn in het oog. Hij gruwet ervan. Die kan voor Zijn aangezicht niet bestaan. Zijn dienaren dienen gereinigd en ontzondigd te zijn. Gode zij dank is die mogelijkheid er! Denk u nu ook aan de volkomen verzoening van de Heere Jezus Christus? Ondertussen bepaalt dit spreken over de noodzaak van reiniging en verzoening ons wel bij de heiligheid van God en de ernst van de zonde. Je tilt niet gauw te zwaar aan de zonde. Je denkt niet gauw te hoog over de heiligheid van God. Je kunt niet zomaar in het heilighdom aan het werk gaan. In de heilige dienst kun je niet zomaar aan de slag gaan. Dat geldt voor priesters. En dat geldt voor Levieten. Er mag in de heilige dienst verschil van taken zijn, maar de HEERE eist van een ieder heilichheid. En dan zijn Zijn dienaren net als ieder ander aangewezen op Zijn verzoening. Gods dienstknechten staan nooit boven het volk. De verzen 16-19 vormen de kern van dit gedeelte. De HEERE eist de Levieten op voor Zijn dienst in plaats van alle eerstgeborenen. Over dat laatste ging het in de Bijbelstudie over Numeri 3-4. We zullen dat nu niet herhalen. Laten we nu alleen opmerken, dat er in deze verzen staat dat de Levieten van de HEERE zijn. Heeft dat geen raakvlakken met de woorden van de apostel Paulus in 1 Korinthe 4:1-5? Ik denk gelijk verder. We leven in een tijd waarin nogal eens beweerd wordt, dat predikanten en andere ambtsdragers naar de gemeente moeten luisteren. En ambtsdragers zien zichzelf soms als vertegenwoordigers van bepaalde groepen in de gemeente. Maar een ambtsdrager is niet allereerst horig aan de mensen, maar aan

de HEERE. Dat is een principieel punt. Ze zijn aan de HEERE gewijd, in Zijn dienst gesteld. En daarmee zijn zij het volk ten zegen, zo blijkt bij de Levieten (zie vers 19). De uitoefening van hun taken is ter bescherming van het volk. De Levieten kunnen het volk bewaren voor plagen. Niets is zo humanitair als het werk in Gods dienst! Prachtig om hierbij te denken aan de hoogste Ambtsdrager in de dienst van de Heere. De Heere Jezus Christus. Met Zijn werk bewaart Hij Zijn volk voor de ergste plaag. Wat heeft de HEERE in al Zijn inzettingen het behoud van Zijn volk op het oog!

De diensttermijn van de Levieten (23-26)

In Numeri 4:3, 23 en 30 staat dat de Levieten vanaf hun dertigste levensjaar tot de dienst verplicht zijn. In Numeri 8:24 wordt een andere leeftijd genoemd: vijftientwintig jaar. Uitleggers dragen verschillende verklaringen aan. Vooral de volgende twee worden genoemd: 1. De periode van 25-30 jaar is een 'inwerkperiode', een leertijd; 2. Er was een tekort aan Levieten en daarom heeft men de leeftijd naar beneden bijgesteld. Overigens wordt de leeftijd later op twintig jaar gesteld (1 Kron. 23:24). De minimumleeftijd kon blijkbaar verschuiven. De maximumleeftijd niet. Die is gesteld op vijftig jaar en die wordt nergens bijgesteld. Levieten van vijftig jaar en ouder mochten nog wel hulpdiensten verrichten, maar het eigenlijke werk mochten zij niet meer doen. Deze verzen worden soms aangegrepen om te wijzen op het belang van vaste termijnen en het hanteren van leeftijdsgrenzen in het kerkenwerk en dan in het bijzonder in de ambtelijke dienst. Anderen wijzen dan echter op de ambten voor het leven van koning en profeet. In het Nieuwe Testament lezen we niets over termijnen en leeftijdsgrenzen.

Gespreksvragen

1. De gouden kandelaar met het licht van de zeven lampen staat symbool voor leven en zegen. Wat zegt die kandelaar ons daarmee over de HEERE?
2. In de heilige dienst luistert het nauw. De HEERE laat Aäron precies weten hoe hij de lichtval in het heilige moet regelen. Geeft Hij ons in Zijn Woord ook zulke nauwkeurige aanwijzingen voor ons gedrag en de arbeid in Zijn dienst? Zo ja, geef er eens voorbeelden van.
3. Er zijn verschillen tussen inwijding van de priesters en die van de Levieten. Vergelijk Numeri 8:5-22 met Leviticus 8 en noem een paar verschillen. Waarom zou de inwijding van de Levieten eenvoudiger zijn dan die van de priesters?
4. Gods Woord wijst de mens keer op keer als zondaar aan en bepaalt ons daarmee bij de ernst van de zonde. Wat doet dat met ons? En wat doen wij ermee?
5. Slechts gewassen en gereinigd van de zonde kan een mens in de heilige dienst arbeiden. Dat geldt ook degenen die hand- en spandiensten verrichten, zoals de Levieten. Liggen daar ook lessen in voor het verrichten van taken in de gemeente? Licht uw antwoord toe.
6. In Gods dienst ben je geen bezit van de gemeente, maar van de HEERE. Wat betekent dat voor mensen in Gods dienst, bij voorbeeld ambtsdragers?
7. Waarom zou de HEERE de leeftijdsgrens van vijftig jaar gesteld hebben aan de actieve dienst van de Levieten?
8. Komt Jezus Christus in zicht in Numeri 8? Zo ja, waar/hoe?

Volharding

2 Korinthe 6 : 1–7 : 1

Vers 1-4a

De ambassadeurs van Christus zijn medewerkers van God, vgl. 1 Kor. 3:9 en 2 Kor. 5:20. God doet door hen Zijn appèl. Dit betekent niet, dat de apostelen gelijkwaardige partners zijn van God. Zij zijn onbekwaam en zwak schreef Paulus al. Als één van die medewerkers roept Paulus de Korintheers op, de genade van God niet te vergeefs, zonder het beoogde effect, te hebben ontvangen. In dit vers worden die Korintheers aangesproken die gehoor hebben gegeven aan de oproep van 2 Kor. 5:20. Zij zijn begenadigd. Hoe kunnen zij het dan te vergeefs hebben ontvangen? Als zij Paulus diskwalificeren als apostel. Indien men Christus en Zijn dienaren verwerpt, heeft men blijkbaar ook de gegeven genade te vergeefs ontvangen. Over de zorg van Paulus dat zijn arbeid te vergeefs zou zijn zie ook Gal. 2:2 en 3:3; Fil. 2:16; 1 Thess. 3:5.

“Men kan zeggen, dat alle onderwijzing en vermaning in het NT op het stand houden in het geloof gericht zijn. Het aannemen van het evangelie blijkt de eerste schrede op een veel langere weg” (Pop).

Het “Want” maakt vers 2 vast aan vers 1. Paulus haalt Jesaja 49:8 aan, om zijn eigen oproep aan de Korintheers samen te vatten. Hij vergelijkt zijn eigen apostelbediening met de profetische bediening van Jesaja. Volgens Paulus is de verlossingstijd al aangebroken in Christus. Het is nu de door God bestemde beslissende

tijd van de Messias om behouden te worden. De dag van het heil is aangebroken. Die dag duurt langer dan 24 uur, het is de tijd tussen de eerste en tweede komst van de Messias. De tegenwoordige tijd is de enig-geschiede om het genadeaanbod aan te nemen. Het heden van de genade is kort en onzeker. Het kan niet teruggeroepen worden als het eenmaal voorbij is. In vers 2 tweemaal welbehagen en heil (zaligheid, SV) en let op: God zegt het. Vgl. Jes. 61:2 en Luc. 4:17–19.

Paulus wordt zelf door dit citaat bemoedigd. Wij ook?

Hij noemt zijn arbeid bediening, diakenarbeid in het voetspoor van Christus. Mensen kunnen zich ergeren aan zijn boodschap. Het Evangelie is op zich aanstootgevend, een ergernis, een struikelblok zie 1 Kor. 1:23, ook toen Jezus het bracht, zie Johannes 6:60; maar de hoorders moeten zich niet kunnen ergeren aan de leefwijze van de dienaren van Christus. “Dan werpen ze barricades op op de weg naar de zaligheid in plaats dat zij wegen banen naar Gods heil” (Den Boer). In geen enkel opzicht enige aanstoot. Eigenlijk: niemand in niets. Zo wordt Christus gelasterd en satan lacht. Paulus is dus op zijn hoede en hij roept anderen er toe op.

In plaats van aanstoot te geven, beveelt Paulus zichzelf, in alles, op elke manier, aan. Maar niet zoals de Sofisten, die gericht zijn op eigen eer. In de volgende verzen somt hij de kenmerken van de dienaren van God op en

dan blijkt de grote kracht van God, vgl. 2 Kor. 4:7, en dit leidt tot de eer van God, vgl. 2 Kor. 10:17-18. Paulus valt er zelf tussen uit. Laten de Korintheers dan maar zelf oordelen.

Vers 4b-10

Vers 4b-10 zijn te lezen als een diepzinnig en hartstochtelijk pleidooi voor de dienst in het Koninkrijk van God.

Bij Van Spanje vinden we een helder schema over deze verzen. We geven het graag door:

Vers 4b-5 Volharding te midden van moeilijkheden:

1. Verdrukkingen, noden en benauwdheden.
2. Lijfstraffen (slagen), gevangenschappen en (volks)oproeren.
3. Inspanningen, nachten zonder slaap en dagen zonder eten (vasten).

Vers 6-7 Gaven en middelen:

1. Oprechtheid (reinheid) en kennis (tact).
2. Geduld en vriendelijkheid.
3. De Heilige Geest en ongeveinsde liefde.
4. Woord van de waarheid en kracht van God.
5. Wapens van de gerechtigheid in de rechter- en linkerhand.

Vers 8a en b: Begeleidende omstandigheden:

1. Eer en smaad (oneer).
2. Kwaad en goed gerucht.

Vers 8c-10 : Tegenovergestelde beoordelingen:

1. Verleiders en betrouwbare mensen (waarachtigen).
2. Onbekenden en bekenden.
3. Sterven en leven.
4. Gestraft worden en niet ter dood veroordeeld worden.
5. Verdriet hebben en altijd verheugd zijn.
6. Arm zijn en velen rijk maken.
7. Niets bezitten en alles bezitten.

Zie voor de betreffende Bijbelteksten o.a. Den Boer.

Het feit dat Paulus de hier genoemde 9 moeilijkheden (4b-5) heeft ondervonden, de donkere schaduwzijden van zijn bediening, dat Paulus niet overdrijft kun je lezen in het boek Handelingen, hoeft op zich nog geen kenmerk van zijn apostelschap te zijn. Wel is de wijze waarop hij zich in al die moeilijkheden heeft gedragen, een bewijs van zijn apostelschap. Hij bleek grote volharding te bezitten. De kracht van God in zijn eigen zwakheid, 2 Kor. 4:7.

Paulus en zijn medeapostelen worden ook gekenmerkt door een aantal gaven die tegelijk middelen zijn waardoor dienaren kunnen volharden (6-7). De Heilige Geest wordt genoemd bij Zijn eerste vrucht, zie Gal. 5:22. Voor de wapens zie Rom. 6:13 en Efe. 6:10-20. Geoorloofde wapens geschikt voor de aanval (de rechterhand) en de verdediging (de linkerhand).

Dienaren van God ontvangen van de mensen eer en smaad, kwaad en goed gerucht (8a en 8b). Soms zelfs kwaad gerucht onder christenen. Helaas!

Met tegenovergestelde beoordelingen (paradoxen) in vers 8c-10 geeft Paulus daadwerkelijke aspecten van Gods dienaren aan. Zij lijken in veel opzichten op hun Meester. Tegenover de Sofisten profileert Paulus zich als gezaghebbend apostel. Hij voldoet aan alle kenmerken van de dienaren van God en tegelijk verschijnt in hem het profiel van de Meester. "Zulk een paradox is het leven van een christen en door zulk een verscheidenheid van toestanden en ontmoetingen heen leidt onze weg ten hemel" (Henry).

Vers 11-13

"Bekering houdt in dat er een onvoorwaardelijke breuk komt met de wereld. Je wordt helemaal anders. Het christelijk geloof kent

geen compromissen. Het is uniek en exclusief. Het kan niet van twee walletjes eten. Er is een absolute antithese tussen gelovigen en ongelovigen, tussen kerk en wereld. Daarover schrijft Paulus in vers 11vv.” (Den Boer)

In vers 1 was er al sprake van vermanen, aansporen, oproepen en daarvan krijgen we nu voorbeelden. In vers 11-13 positief bedoelde vermaningen, die in verband staan met de situatie in Korinthe en vers 14-18 en 2 Kor. 7:1 meer algemeen bedoelde vermaningen. Eigenaardig is het begin, typisch oosters, vgl Matth. 5:2. Zijn mond gaat open en blijft geopend, ook na 3 brieven en 2 bezoeken. Hij spreekt en schrijft vrijuit, met veel vrijmoedigheid, uit de overvloed van zijn hart, niets achterhoudende.

Na de ongewone aanspraak: “u, Korintheïers”, vgl. Gal. 3:1 en Fil. 4:15 voor een soortgelijke aanspraak, komt er een uitdrukking die hen overtuigen moet van zijn goede gezindheid voor hen. Hij vermaant hen uit liefde, vgl. 2 Kor. 7:3. Ze hebben geen enge plaats in zijn hart. Hij heeft veel met hen op. Zoals warmte dingen doet uitzetten, zo heeft ook de warmte van de liefde van Paulus zijn hart voor de Korintheïers doen vergroten, er is plaats in zijn hart voor hen allen. In hun hart echter is weinig ruimte voor liefde voor Paulus. In hun binnenste, eigenlijk ingewanden, de plaats van diepste ontroering en emoties. In het OT ook wel: nieren. Bijv. Job 19:27 en verschillende Psalmen, in het NT alleen Openb. 2:23.

Er is dus groot verschil in houding tussen Paulus en de Korintheïers. Het gaat niet gelijk op. Paulus vraagt of zij, uit vergelding, tegenprestatie, vgl. Rom. 1:27, voor wat hij voor hen deed, hun enghartigheid zullen laten varen en ook van hun kant ruimte in hun hart willen maken voor Paulus. Hij spreekt tot hen als

kinderen, hij is hun vader, zie 1 Kor. 4:14vv. Zoals in het gewone leven kinderen hun liefhebbende vader dienen lief te hebben, zo dienen ook de Korintheïers hun liefhebbende geestelijke vader lief te hebben. Hij vermaant hen in hun eigen belang. Door zijn goede leer en zijn goede voorbeeld.

Vers 14

Waarschijnlijk staat deze vermaning in verband met Lev. 19:19 en Deut. 22:10. Het was de Joden verboden een os en een ezel samen de ploeg te laten trekken, vanwege ongelijkheid. Zo kan een gelovige zich niet onder het juk plaatsen, waaronder al een ongelovige, een niet-christen staat, zonder schade toe te brengen aan zijn ziel. Samenwerking met hen op voet van gelijkheid mag niet, zegt Paulus. Al eerder schreef hij daar over, 1 Kor. 5:9. Met zulke mensen is geen gemeenschappelijk optreden mogelijk. De God van Israël is in Zijn wezen ook de God van het unieke en eigensoortige. Hij bestaat niet uit een samenstelling van onderdelen, Deut. 6:4. En heeft Hij zo ook niet de planten en dieren geschapen, elk in hun eigenheid, naar hun aard?

Paulus stelt een aantal vragen waarop geen antwoord verwacht wordt, het is voor ieder vanzelfsprekend. Het zijn er 5, z.g.n. retorische vragen, de eerste 2 betreffen ethische aspecten en de volgende 3 gaan over religieuze aspecten. Het antwoord op die vragen kan alleen maar zijn: helemaal niets! Gerechtigheid (het doen van de wet van God) en wetteloosheid hebben niets met elkaar te maken, net zo min als licht met donker. Zie Matth. 5:14 en Efe. 5:7-11.

Vers 15-16

Nu geen beeldspraak meer, maar ronduit Christus en Beliar of Belial. Die naam vinden

we alleen hier in het NT. Dit woord wordt gebruikt voor de duivel of de antichrist. Christus en Belial sluiten elkaar helemaal uit, 1 Joh. 3:8. Christus is juist gekomen om de werken van satan, Gods tegenstander, te verbreken. En opnieuw: het samengaan van een gelovige met een ongelovige is een onmogelijkheid. Die 2 hebben niets gemeenschappelijks. De ongelovige heeft geen God en geen Redder nodig en dat werkt in alles door. In de praktijk wordt dit vers vaak gebruikt om tegen gemengde huwelijken te waarschuwen, maar dat is slechts 1 toepassing. Er is nog veel meer. In vers 16 gaat het over de tempel van God en de afgoden, die ook hun vele tempels hadden. Grosheide wijst op de zonde van Manasse, 2 Kon. 21:4vv. Er is geen verband tussen de God van alle goden en de afgang van de afgoden. In de grond van de zaak legt men in Korinthe zo'n verband wanneer men met de ongelovigen samengaat. Paulus geeft Schriftbewijs uit het OT, een combinatie van verschillende teksten. Naast de genoemde onder 2 Kor. 7:1, kan ook nog worden gewezen op Ex. 25:8; 2 Sam. 7:14, 27; Jer. 51:45; Eze 11:17, 20 en 20:4. Dergelijke combinaties van teksten vinden we meer bij Paulus. Het verband is: God woont te midden van Zijn volk, door Zijn Woord en Geest. De gemeente en de gelovigen worden ook tempel van God genoemd vgl. 1 Kor. 3:16-17 en 6:19. Onder hen wandelen, verkeren, wijst op een gedurig blijven en in actie zijn. Hij erkent het volk als het Zijne. Nog altijd. Het is de verbondsrelatie tussen God en Zijn volk. Daar hoort ook verbondsgehoorzaamheid bij. Onlosmakelijk.

Vers 17-18

Vanwege het slot van vers 16 is het volk, daarom!, geroepen een heilig volk te zijn en

alle banden met de goddeloosheid te verbreken. Het verplicht hen tot een eigen gedragslijn, een Godgewijd leven. Ook in de nieuwe bedeling geldt: wel in de wereld, maar niet van de wereld. Zoals een Israëliet zich verre had te houden van het onreine onder de ceremoniële wet, wanneer hij het heiligdom binnenging, zo heeft een christen zich te onthouden van alle onreinheid. Hij mag niet deelnemen aan de ongerechtigheid van heidenen (niet Joden) en ongelovigen. Zie Jes. 52:11. Afzondering is, waar mogelijk en noodzakelijk, geboden. Aannemen is aanvaarden. Het aangenomen worden door God is verbondsbelofte.

In vers 18 lezen we over de verhouding Vader en kinderen. In Christus worden kinderen van de toorn kinderen van God. Wanneer God te midden van Zijn volk in een tempel woont, destijds een stenen gebouw, nu in Zijn gemeente, dan mag Zijn volk ervan overtuigd zijn, dat het zal worden verwelkomd als de familie van God, Openb. 21:7. Zonen en dochters lezen we alleen hier, meestal spreekt Paulus over kinderen. Hij kan als de Almachtige alles geven wat Hij wil. Alle machten staan Hem ter beschikking. Wil je weten wat dat is, dat God almachtig is, vraag het aan een kind.

2 Korinthe 7:1

De hoofdstukindeling is hier, zoals vaker, onjuist. Dit vers hoort duidelijk bij het slot van het vorige hoofdstuk. De indeling in hoofdstukken is van de hand van Stephan Langton van Canterbury, gest in 1228 en niet altijd juist. De beloften waarvan hier sprake is, zijn verbondsbeloften. In vers 16 van Gods aanwezigheid, in vers 17 van Gods aanvaarding en in vers 18 van Gods Vaderschap. Hier wordt de toon scherper. Hoe groter de liefde

tot kinderen is, des te scherper zijn de waarschuwingen van Vader. Reinigen en heiligen! Laten we ons reinigen van alle bezoedeling, bevlekking, smetten. Paulus sluit zichzelf er bij in. Hij spreekt de Korinthiers aan met: geliefden. Vlees en geest is de gehele mens, zoals lichaam en ziel. Dat kost veel strijd en voltooit tenslotte de heiligmaking of heiliging. Blijkbaar is heiliging een proces met als doel volmaaktheid, maar dat bereik je niet in dit leven. Hoe moet een mens strijden? Steunend op de beloften van God, met Zijn hulp en in de vreze Gods, met ontzag, eerbied voor Hem. Naar de wil en wet van God.

Gespreksvragen

1. In vers 1 is sprake van een tevergeefs ontvangen hebben van de genade. Kan een waar gelovige afvallen van de Heere?
2. Hoe kunnen ambtsdragers in de gemeente aanstoot geven (vs 3). Kun je wel een allemansvriend zijn (vs 6)?
3. Waarin lijkt Paulus op zijn Meester? Maken wij daar ook wel eens iets van mee?
4. "De heerlijkheid van het Evangelie straalt af van het leven van een christen door de manier waarop hij omgaat met lijden en tegenstand" (HSV Studiebijbel). Kunnen we hierover eens met elkaar doorpraten?
5. Is een huwelijk tussen een ongelovige en een gelovige altijd te veroordelen?
6. "Zonder u af" (vs 17) Mag deze apostolische oproep gebruikt worden om je van je gemeente af te scheiden? Wat moet er dan wel eerst aan de hand zijn?
7. "Het komt er op aan, dat wij ons distantiëren van het heidendom dat ons omringt" (Den Boer). Geef eens wat voorbeelden.

11

van de voorzitter

Ds. W. Westland

Jubileum Ds. J. van Dijk

Op D.V. 28 februari hoopt onze secretaris Ds. J. van Dijk, 25 jaar predikant te zijn. Wij willen hem, zijn vrouw en gezin van harte feliciteren met dit ambt-jubileum. Nadat hij eerst in de agrarische sector werkzaam geweest is, werd hij op de leeftijd van 37 jaar bevestigd als predikant in zijn eerste gemeente Tholen. Daarna diende hij de gemeente Ridderkerk

in de wijk Drievliet-Oostendam. Zijn derde gemeente was Ede en nu is hij al weer geruime tijd in Bennekom. Naast zijn ambtelijk werk, heeft hij zich steeds ingezet voor onze Hervormde Mannenbond. Dit werk heeft de liefde van zijn hart. Graag wensen wij hem goede gedenkdagen, en de Heere geve, dat u nog heel wat jaren bezig mag zijn in de dienst des Heeren.

Ds. P. Molenaar

We denken daarbij aan het gebed uit psalm 71 : 8 “Laat mijn mond vervuld worden met uw lof, en met Uw luister, de hele dag”.

Naar Veenendaal

We maken u alvast attent op de Huishoudelijke Vergadering, die gehouden wordt op D.V. zaterdagmiddag 11 april. Deze keer in het gebouw Maranatha, bij de Julianakerk in Veenendaal. Rond de kerk is er voldoende en gratis parkeergelegenheid. U vindt het programma op de achterzijde van dit nummer. Graag wil ik u en jou opwekken om deze landelijke vergadering van onze Mannenbond bij te wonen.

Bijbelstudies

We geven vast aan, waar het nieuwe seizoen de Bijbelstudies over gaan. Ds. C.H. Bijl, nu nog te Bruchem gaat vanaf april beginnen met de Romeinen-brief. Ons bestuurslid, Ds. J.H. Lammers wil met ons nadenken over het leven van David, gedeeltes uit 1 en 2 Samuël. We zijn blij en dankbaar, dat ze hun tijd er voor willen geven, en wensen hen Gods zegen bij de bestudering van Gods Woord.

Tenslotte

Een hartelijke groet, mede namens de andere bestuursleden.

in the picture

Antwoord op de crisis: vreze des HEEREN

Ds. A.J. Mensink, voorzitter van de Gereformeerde Bond, stelde op de concio van predikanten in zijn openingswoord de vreze des HEEREN centraal. Dat is een item, dat in onze tijd in de kerk en in de samenleving sterk wordt ondergesneeuwd, terwijl leven in de vreze des HEEREN alle nadruk krijgt in de Bijbel. Hij zet daarmee de lijn voort van de vroegere voorzitter, zijn voorganger collega H.J. Lam, die enkele jaren geleden binnen

de GB de noodzaak van Bijbelse bevinding in de prediking aan de orde heeft gesteld. Het is goed om deze thema's juist in onze tijd te blijven benoemen met het oog op het leven in de gemeente Gods en met het oog op de grote crisis, waarin we verkeren. Bij alle dreiging die er is, moet het gaan om de vraag, hoe we voor God staan en hoe we met God in het reine komen. De enige vraag is dat die overblijft bij alle vragen in onze moderne en

verwarde cultuur. Het is goed om dan de lijn van de Heiligheid en Nabijheid van God sterk te benadrukken. Dr. W. Aalders heeft o.a. in 'Antwoord op Godsverduistering' laten zien dat het nodig is om juist in tijden van crisis de heiligheid van God te benadrukken, zoals daarvan veel voorbeelden zijn in de Bijbelse geschiedenis maar ook in de kerkgeschiedenis. Denk aan Augustinus, Bernardus van Clairvaux, Luther, Calvijn, Kohlbrugge en veel andere theologen uit het verre verleden tot in de recente geschiedenis.

Voor God

Opvallend is bijvoorbeeld in het Nieuwe Testament, hoe Lukas al in het eerste hoofdstuk de plaats beschrijft die Gods dienaren voor God in een geesteloze tijd mogen innemen. Hij zegt steeds 'voor God': Zacharias en Elizabeth voor God, Gabriel voor God, Johannes voor God', ook in heiligheid en gerechtigheid voor God. Letterlijk staat er dan 'voor', 'tegenover' of 'voor het aangezicht van'. Het staat er wel zes á zeven keer. De Heilige Geest zal daarmee bedoeld hebben, dat we juist in geesteloze tijden een diep besef nodig hebben, dat we voor het aangezicht van en tegenover de levende God staan. Zo waren deze gelovigen identificatiefiguren in hun tijd in navolging van de engelen in de hemelen, die volmaakt God heiligen en Gods wil doen, als zij roepen: "Heilig, heilig is de HEERE der heerscharen". Dat besef hebben we in alle verbanden nodig. Bovendien komen we straks allemaal, bekeerd of onbekeerd, voor God te staan.

Leest de Bijbel ons?

Er wordt veel over God gesproken, zelfs als men niets of iets gelooft of God louter ziet als een soort zoekobject. Er is ook – en dat is positief – veel Bijbelstudie in de kerk, zo ook op

onze Mannenverenigingen. Maar de kardinale vraag aan ons allen is, hoe wij de Bijbel lezen. Op vereniging, kerk, school en in het gezin mag de Bijbel dagelijks opengaan, op zondag en in de week. We moeten maar heel de Bijbel lezen, daar onze Bijbelkennis vaak erg beperkt, fragmentarisch en eenzijdig is. De oorzaak van deze beperkte en wat eenzijdige kennis hangt o.a. samen met de invloed van de moderne cultuur, die flitsende informatie doorgeeft. De stilte voor overdenking missen we daardoor vaak. Door de vele indrukken van de wereld om ons heen, die over elkaar heen buitelen via de media, komen we niet toe aan de binnenkamer. Toch zijn er vele middelen om de Bijbel te lezen en te onderzoeken. Er zijn al heel veel vertalingen en verklaringen. Aan de ene kant is dat heel goed, met het oog op het onderzoek van de Schriften maar aan de andere kant is er een gevaar, als eigentijdse vertalingen zo aan ons denken wordt aangepast, dat sommige waardevolle grondtonen verloren kunnen gaan. Die waardevolle grondtonen, zoals de bevinding des geloofs en de vreze des HEEREN, hebben we nodig om persoonlijk aangepast te worden aan de Bijbel. Ook wordt wel eens te sterk selectief naar eigen voorkeur de Bijbel gelezen en hoofdstukken, die ons niet zo liggen overgeslagen. Daarom ontstaan er eenzijdige uitwassen in de gemeente o.a. rondom de Geestesgaven, zoals o.a. ziekenzalving en overdoop. Er worden wel allerlei meningen gevormd over God, over de Bijbel, over de kerk en over wonderheden. Echter we missen vaak de diepe overtuiging van zonde en schuld en de noodzaak van persoonlijke bekering tot God en het geloof in de Heere Jezus. Het is dus een vraag, hoe we de Bijbel lezen. Maar ook is het belangrijk de vraag te stellen, of de Bijbel ons wel leest. Daarmee bedoel ik dat we de

verdieping van het Woord Gods nodig hebben in het ontdekkende werk van de Heilige Geest. Het Woord moet ons immers op onze plaats zetten. Echte vermaning kan betekenen 'op de ziel zitten' zoals dat vaak letterlijk staat in de brieven van Paulus. Zo gaat de Bijbel ons echt lezen en worden we geraakt in ons hart en in onze ziel.

Met twee woorden spreken!

Collega Mensink waarschuwt voor gevaren die dreigen in de gemeenten: "Leven met God is geen leven door een geest van slavernij die opnieuw tot angst leidt. Hoevelen leven met God alsof Hij een permanente bewakingscamera is, zonder een oog dat mij in liefde gadeslaat? Dan is de vreze des Heeren versmald tot een leven in slaafse vrees. Wie zo leeft, doet in feite het beeld van God geweld aan. Is de Verhevene dan niet de Nabije? En is de Rechtvaardige dan ook niet de Barmhartige?" Inderdaad is het nodig met twee woorden te blijven spreken, zonde en genade, verbond en verkiezing, ook één Naam, geopenbaard in de drie Personen Vader, Zoon en Heilige Geest; verder twee wegen, die Jezus ons aanwijst en ook drie stukken, ellende verlossing en dankbaarheid, die de Heidelbergse Catechismus ons aanwijst op grond van de Bijbel. Wanneer we eenzijdig over Gods rechtvaardig oordeel en over werkelijkheid van de hel spreken, vervallen we al snel tot een oordeelsprediking, waarbij we vergeten wat Paulus zei: 'de liefde van Christus dringt ons', verbonden met 'het weten van de schrik de Heeren', daar we allen toch 'geopenbaard moeten worden voor de rechterstoel van Christus!' (2 Korinthe 5). Wanneer we iets verstaan van Gods oordeel over ons leven, dan worden we bewogen om juist met liefde anderen de zaligheid van Christus te verkondigen. God is rechtvaar-

dig en barmhartig, Verheven en zeer nabij. Hij wil immers wonen als de Verhevene bij de gebrokene van geest is en die voor Zijn Woord beven. "Want alzo zegt de Hoge en Verhevene, die in eeuwigheid woont en Wiens Naam Heilig is: Ik woon In de hoogte en in het heilige en bij dien, die van een verbrijzelde en nederige geest is, opdat Ik levend maak de geest der nederigen en opdat ik levend maak het hart der verbrijzelden" (Jesaja 57:15). Verder zei collega Mensink: "We spreken echter niet recht van Hem als wij leven, alsof God een Vriend is, Die vooral naast en achter ons staat, en Die je nooit tegenspreekt. Hoe snel vervallen we dan tot nonchalance en oppervlakkigheid? Is de Nabije dan niet de Verhevene? Een van de vragen die moslims aan christenen stellen, is die naar eerbied en ontzag voor God. Veelzeggend! Prediking in de vreze des Heeren is een prediking waarin de gemeente in de spanningsvolle tegenwoordigheid van God wordt geplaatst. Trouwens, niet alleen in de prediking, maar in de gehele eredienst staat de gemeente voor het aangezicht van de levende God. Daar dienen we God met blijdschap, en verheugen we ons met huiver." Hier noemt collega Mensink een punt, dat ons allen moet raken. Oppervlakkig en nonchalant over God spreken doet tekort aan Gods heiligheid. We denken dat dit samenhangt met het gemis aan het ontdekkende element in de prediking. Er is een gevaar, dat we met mooie preken de diepe werkelijkheid van de zonde kunnen verbloemen. We mogen elkaar bevragen over wat in de preek gezegd is, maar we mogen elkaar ook bevragen over wat niet gezegd werd. Laten we soms ook als predikers sommige geloofsstukken in de Bijbel buikspreken of, dat we die helemaal niet noemen? We moeten elkaar ook scherp houden over wat er niet gezegd is, als wezen-

lijke ontdekkende elementen uit de Schrift verzwegen kunnen worden.

Verborgen omgang

Ds. Mensink zei te vrezen dat de verborgen omgang in gevaar is. “Opvallend is de toenemende behoefte aan retraites, ook onder predikanten. We hebben het niet op voorraad, deze vreze des Heeren. Wij hebben er de dagelijkse gemeenschap met onze God voor nodig, en Zijn levenwekkende en vrezewekkende Geest. En laat ons vanuit die verborgen, geschonken gemeenschap leven en dienen. Vanuit deze verborgen omgang ontvouwt het leven met de Heere zich als praktijk van godzaligheid.” De voorzitter sloot af met de vraag hoe de vreze des Heeren verbonden moet worden met 2015. “Ergens heb ik het gevoel dat er veel aan het verschuiven en het verdampen is. Klinkt in de gemeente, maar ook in prediking, pastoraat en catechese de gedachte van schuldbesef, verootmoediging en zondarzijn, of wordt dat minder? De verbrokkeling in onze hervormd-gereformeerde beweging neemt toe. Binnen de gemeenten die wij dienen, groeit de diversiteit aan meningen, niet het minst op het gebied van levenspraktijk en ethiek. Als laatste symptoom noem ik de toenemende moeite voor onszelf en de gemeente om de vreze des Heeren in de eredienst gestalte te geven, namelijk dat wij in het heilige huis des Heeren zijn. Nieuwe bezinning op het Bijbelse spreken over het leven met God als vreze des Heeren is heilzaam en louterend voor ons.” Dit is inderdaad de realiteit. De verbrokkeling neemt toe. Er zijn verschillende soorten gemeenten, ook binnen de GB. Wat de mensen willen, is vaak bepalend voor het beleid. Naarmate de verwende kerkelijke cultuur, met een verwend christendom, met veel aanpassingen in gemeenten toeneemt, in die

mate valt ook het beslag van Gods heiligheid steeds meer uit de gemeenten weg. We volgen dan namelijk de weg die mensen willen en beleidsmakers met beleidsplannen voor een gemeente bedacht hebben. Maar we moeten ervoor oppassen een verwende gemeentecultuur te kweken. Pastorale prediking is niet soft, maar heeft vanuit de Bijbel duidelijk ontdekkend de heiligheid Gods, met het oog op de gehele gemeente tot inhoud, die dan als een gouden draad door de preek heenloopt. Gaat het in de gemeente helaas misschien te vaak om marktwerking, zoals in het zakenleven? Wanneer dat gebeurt, verwordt de ambtsdrager al snel tot een pion, een manusje van alles in dienst van mensen voor een aantrekkelijke gemeente, tot grote schade van de gemeente, tot uitholling van het ambt en erger tot oneer van de Koning der Kerk! Het gaat er niet om dat we aantrekkelijk zijn voor de mensen, maar wel voor de Heere. Zo kan er in de vreze des HEEREN metterdaad wat uitstralen van de gemeente Gods. Gaat de heiligheid in de kerk ontbreken, dan verschaalt het geestelijk leven in de gemeente. Daardoor ontstaan inderdaad ook verschuivingen op het gebied van de levenspraktijk en ethiek. Als dienaren en ambtsdragers moeten we ons steeds opnieuw afvragen: “Wat wil de Heere van ons?” Datzelfde moeten de gemeenten ook vragen. We onderstrepen graag dat nieuwe bezinning nodig is en dat leven met God als vreze des HEEREN heilzaam en louterend voor de Hervormd- Gereformeerden is, maar ook voor de kerk in alle verbanden. Laat hiervoor maar veel gebed zijn.

Geloofsgesprekken met kinderen

In dit artikel bespreken we het voeren van geloofsgesprekken met kinderen in de verschillende leeftijdsfasen: het jonge kind (tot 7 jaar), het schoolkind (7-12 jaar) en de tiener of puber (vanaf 12 jaar). De leeftijdsgrenzen zijn natuurlijk niet heel specifiek, maar het kan je helpen om je bewust te worden dat elke ontwikkelingsfase weer andere kansen en uitdagingen biedt, ook als het gaat om geloofsgesprekken.

Er zal eerst iets gezegd worden over het belang van geloofsgesprekken, dan over de leeftijd waarop ermee begonnen kan worden, vervolgens wanneer deze gesprekken zouden kunnen plaatsvinden en ten slotte iets over de aanpak in de verschillende ontwikkelingsfasen.

16

Waarom zouden we het doen?

Een kort antwoord kan zijn: omdat God ons de opdracht daartoe geeft in Zijn Woord: *U moet ze uw kinderen inprenten en erover spreken, als u in uw huis zit en als u over de weg gaat, als u neerligt en als u opstaat.* Deze tekst uit Deuteronomium 6:7 wordt vaak aangehaald als nagedacht wordt over de geloofsopvoeding. De geboden van God moeten ingeprent worden en daarom moet de opvoeder er de hele dag door over spreken. Dat kan natuurlijk niet letterlijk, maar het moet de opvoeding kenmerken. Nu moeten we ons niet vergissen bij het aanhalen van deze tekst, alsof het alleen zou gaan om het inprenten van de geboden van God als pure kennis. Het inprenten gaat niet buiten het hart om.

Het gaat om het dienen van God in het leven van elke dag. Daarom is het mooi als bij het nadenken over de godsdienstige opvoeding de tekst uit 2 Timotheüs 3:16-17 erbij genomen wordt: *Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in rechtvaardigheid, opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk volkomen toegerust.*

Deze tekst helpt ons nog meer in te zien dat het dienen van God tot uiting moet komen in alles wat we doen.

De focus ligt in dit artikel bij het geloofsgesprek, maar deze gesprekken moeten verbonden zijn met wat we de kinderen laten zien in ons gedrag. Kinderen moeten voelen dat ons hart erin mee komt, de liefde voor het dienen van de Heere God. Daarom zijn ‘sprekende’ ouders ook biddende ouders.

In de laatste doopvraag beloven de ouders ook hun kinderen *bij het opgroeien in deze leer naar uw vermogen te onderwijzen en te laten onderwijzen*. De eerste verantwoordelijkheid van de geloofsopvoeding ligt daarom ook bij de ouders.

Jong geleerd is oud gedaan

Voor heel veel dingen in het leven geldt dat het beter is om iets op jonge leeftijd te leren dan wanneer je volwassen of ouder bent geworden. Dit geldt ook voor het voeren van geloofsgesprekken. Het spreken over Wie God is en hoe Hij zich laat kennen raakt aan wie je zelf bent en hoe je in het leven staat. Daar is een bepaalde openheid en veiligheid voor nodig. Je moet je als ouder in al je kwetsbaarheid kunnen laten zien. Het is belangrijk om met geloofsgesprekken te beginnen als kinderen jong zijn. Jonge kinderen nemen voor waar aan wat ouders zeggen en vinden niets gek. Dat helpt ouders om vrijmoedig te leren spreken met hun kinderen. Bij het

groter worden is er als het ware een (goede) gewoonte gevormd die ook ondersteunend kan zijn als het moeilijker wordt en kinderen kritischer worden.

Wat voor ouders geldt, geldt ook voor de kinderen zelf. Als ze van jongs af aan oefenen in het spreken over God en het dienen van Hem, zullen ze ook gemakkelijker spreken over hun geloof in God als ze groter worden. Verwacht niet dat een puber zal gaan praten als dat daarvoor nooit gebeurde. Ook kinderen hebben oefening nodig, voorbeelden en gewoontevorming is hierbij van onschatbare waarde.

Gepland of spontaan

Een goed gesprek laat zich niet plannen en de mooiste gesprekken vinden vaak op de meest onverwachte momenten plaats. Toch is het goed de geloofsgesprekken met kinderen niet helemaal aan het toeval over te laten. Door van jongs af aan met kinderen op een wat meer gestructureerde manier te spreken over de Bijbel en het geloof kan er een openheid en sfeer ontstaan die ook ruimte biedt aan het spontane gesprek. Daarnaast is het wel goed sensitief te zijn voor de signalen die het kind afgeeft en die aanleiding kunnen zijn voor het spontane gesprek. Kinderen zullen in het algemeen niet vragen om een geloofsgesprek. Ze komen wel met vragen, opmerkingen of ervaringen die de aanleiding kunnen vormen voor een geloofsgesprek. Het is belangrijk dit soort signalen te herkennen en er wat mee te doen. Dat vraagt om rust en ruimte. Dat is een ware uitdaging in de hectiek van deze tijd. Als je op zoek gaat naar meer gestructureerde mogelijkheden voor het geloofsgesprek, kun je denken aan momenten waar het gezin al spontaan bij elkaar komt. De maaltijd is mis-

schien wel het meest voor de hand liggend. Hoewel de al eerder genoemde hectiek ook hier zijn invloed laat gelden, zou het mooi zijn als er toch meerdere keren per week na de maaltijd gezamenlijk uit de Bijbel kan worden gelezen, om daarover vervolgens in gesprek te gaan. Dagboeken of andere boeken kunnen hierbij helpen. Afhankelijk van de leeftijd kan dat heel feitelijk zijn: wat gebeurde er in het verhaal en hoe moet dat in de tijd van de Bijbel geweest zijn. Maar ook over de vraag waar het nu in dit bijbelgedeelte om draait. Wat God ons wil zeggen met dit gedeelte en wat dat voor ons leven betekent. Pas op voor een al te belerende toon. Ouders kunnen vertellen wat het bijbelgedeelte voor hen persoonlijk betekent en wat ze lastig vinden. Ze kunnen dan de kinderen uitnodigen hier iets over te zeggen. Geef ruimte en bied

veiligheid. Leer de kinderen naar elkaar te luisteren. Waardeer de inbreng van kinderen, maar vraag ook gerust wat door. Respecteer tegelijk de grenzen die het (ouder wordende) kind soms aangeeft. Wees niet te krampachtig als het kind een keer geen zin heeft. Zeg dat je hoopt dat het een volgende keer wel weer mee wil doen. Het mooie van dergelijke momenten is dat het hele gezin God, maar ook elkaar ontmoet rondom Zijn Woord. Je bent aan elkaar gegeven en op zulke momenten leer je wat dat betekent.

Een ander vast moment kan zijn wanneer kinderen naar bed gaan. Veel ouders zullen nog even gaan kijken of hun kinderen 'goed' liggen of gaan juist expres even langs om 'de dag door te nemen'. Het kind krijgt even apart alle aandacht en dat kan het gemakkelijker maken om over persoonlijke dingen te spreken. Het hoeft niet op de beurt te wachten en broertjes en zusjes luisteren niet mee. Deze momenten kunnen aangegrepen worden om met het kind te spreken over wat goed en fijn was, maar ook over wat niet goed was en misschien zelfs naar. Daar wil God in gekend worden.

De kansen en uitdagingen per leeftijdsfase

Iedereen begrijpt dat je met een jong kind op een andere manier spreekt dan met een puber, maar wat zijn nu de verschillen en wat betekent dat voor de gesprekken?

Het jonge kind tot een jaar of zeven is heel

Jonge kind: spontaan, denkt concreet en associatief, reageert vanuit het gevoel en de emotie, leeft in het hier en nu → spontaan laten reageren, concrete vragen stellen, eenvoudige verhalen kiezen, gelijkenissen en metaforen zijn lastig voor kinderen op deze leeftijd.

Schoolkind: willen precies weten, gericht op feiten, gaan verbanden leggen → op zoek naar de feiten en de omstandigheden in de bijbelse verhalen en zoeken naar bijbelse antwoorden en vergelijken met het eigen leven.

Tiener/puber: neemt wat meer afstand van de ouders, vrienden belangrijk, op zoek naar zichzelf, (gemaskeerde) onzekerheid en probeert een eigen mening te vormen, zoekt soms de discussie → ruimte bieden voor de eigen meningsvorming en die leren te verbinden met het Woord van God.

spontaan in zijn reacties, reageert vanuit het gevoel en gelooft alles wat papa, mama of de juf zegt. Het gaat ook heel gemakkelijk mee in wat het wordt voorgehouden en is puur in zijn reacties. Niet voor niets stelt de Heere Jezus het kind tot voorbeeld. Dat mogen we dan ook waarderen in de gesprekken met jonge kinderen. Laat hen spontaan reageren, vertel de bijbelverhalen en stel er concrete vragen over. Bedenk dat jonge kinderen sterk gericht zijn op het hier en nu. Tijdsbesef moet nog ontwikkeld worden. Ze denken heel concreet en associatief, leggen soms verbanden die wij niet begrijpen. En hoewel kinderen het moeilijk vinden zich in de ander te verplaatsen, zijn ze heel goed in staat mee te leven met de ander. Houd het dan in de gesprekken ook bij concrete verhalen, eenvoudige onderwerpen en de gevoelens die dit kan oproepen (blij, verdrietig, boos).

Zo rond het zevende jaar zie je dat kinderen steeds meer geïnteresseerd raken in de vraag hoe het nu precies zit en dat ze steeds beter verbanden gaan zien. Ze gaan meer en meer vragen stellen en nemen geen genoegen met een half antwoord. Dat maakt de weg vrij om het uitgebreid te hebben over de manier waarop het nu precies gegaan is in de tijd van de Bijbel. Hoe leefden die mensen, hoe kan het nu dat de vis Jona opslokte. Dergelijke vragen zijn geen teken van geloofstwijfel, maar passen bij hun leeftijd. Schrik er daarom niet voor terug om met de kinderen op zoek te gaan naar antwoorden in de Bijbel en soms samen te ontdekken dat God ook dingen verborgen houdt voor ons en dat dit geloof vraagt. Je hoeft als opvoeder niet alle antwoorden te weten, maar je mag wel zeker weten dat God alles leidt en bestuurt.

De tiener gaat steeds meer zijn eigen weg en deelt minder met de ouders. Ze kunnen narrig zijn en de indruk wekken dat het hen allemaal niet interesseert, maar ze kunnen zich ook volledig ergens voor inzetten en geven dan al hun energie aan de 'goede' zaak.

Op deze leeftijd worden ze zich meer en meer bewust van zichzelf, maar weten eigenlijk nog niet goed wie ze zijn of willen zijn. Ze zitten zichzelf soms in de weg. Dat maakt onzeker en kan gecamoufleerd worden door onverschillig gedrag en soms een grote mond. Leeftijdgenoten worden belangrijker dan voorheen, maar uit allerlei onderzoeken blijkt ook dat bij pubers hun ouders nog steeds een grote plaats innemen. Het is goed dat voor ogen te houden als het contact moeilijk is. Geef het niet op! Daarnaast stellen pubers met hun gedrag een aantal vragen. Vragen als: wil je me een beetje ruimte geven en hoe denkt u er nu zelf over? In de discussie die ze kunnen oproepen tasten ze de ander af en

vormen zo hun eigen mening. De kunst is de puber niet af te rekenen op de onhandige vorm die gekozen wordt, maar om de inbreng te herformuleren en de boodschap of de vraag eronder te (h)erkennen. Reken in geloofsgesprekken de puber niet af op de soms botte formulering, maar help antwoorden te vinden in de Bijbel die de eigen meningsvorming ondersteunen. Ga niet de strijd aan om het eigen gelijk, daar win je de puber niet mee. Laat zien wat jou verder heeft geholpen toen je met 'die vraag' worstelde of laat zien dat bepaalde twijfel ook mensen in de Bijbel niet vreemd was. Soms lijken alle kansen verspeeld en lijkt het onmogelijk om in gesprek te gaan met kinderen over God. Maar dan kan er altijd nog wel gesproken worden met God over de kinderen.

De rollen omgekeerd

Kinderen hebben een belangrijke plaats in de Bijbel en ouders hebben een eerste verant-

woordelijkheid in de godsdienstige opvoeding. Toch worden de rollen ook omgekeerd. Kinderen en jongeren leren ons waar het om gaat in het Koninkrijk (Mattheüs 18:3). God wil de stem van kinderen gebruiken om vijanden die machtig lijken te weerstaan (Psalm 8:3); Uit de mond van kleine kinderen en zuigelingen hebt U een sterk fundament gelegd. Wat zegenrijk als we daarover met elkaar kunnen spreken: jong en oud(ers).

Drs. Willemieke de Jong is docent/studieleider pedagogiek op de Driestar Hogeschool. Ze is daarnaast bestuurslid bij de HGJB. Drs. Eefje van de Werfhorst is docent godsdienst op de Driestar Hogeschool.

Gratis digitaal magazine *Opvoedingsbron*

Dit artikel is onderdeel van het digitale magazine *Opvoedingsbron*, met het thema 'In gesprek'. *Opvoedingsbron* is ontstaan vanuit de Werkgroep Educatief Beraad, een gezamenlijk initiatief van de Bond van Hervormde Zondagsscholen, de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond, de Hervormde Mannenbond en de Hervormde Vrouwenbond.

In *Opvoedingsbron* vindt u:

- Het artikel 'Geloofsgesprekken met kinderen' (voor ouders en andere opvoeders)
- Een bijbelstudie n.a.v. Jozua 4 'Gedenksteden' (voor verenigingen en kringen)
- Zes bijbelgezinsmomenten voor aan tafel rondom ge-denk-en (voor gezinnen)
- Ervaringen en tips van andere ouders
- Tips en verwijzingen voor verdere verdieping en/of een thema-avond in de eigen gemeente

Opvoedingsbron is gratis te downloaden van onderstaande websites:

www.hervormdezondagsscholen.nl - www.hgjb.nl - www.hervormdemannenbond.nl - www.hervormdevrouwenbond.nl

organisatienieuws

Wijzigingen adresboekje 2011

De volgende wijziging doorvoeren:

De MV "Calvijn" te 't Harde (blz. 15) heeft een nieuwe voorzitter: dhr. W. van Engelen, Larixweg 94, 8084 HV 't Harde.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,

Ds. J. van Dijk, secr.

e-mail: ds.j.vandijk@hetnet.nl

Themadagen

D.V. 7 maart 2015

MANNEN/THEMADAG WOERDEN

Onderwerp: Tegenstand maar van welke kant?

Over geestelijke strijd en de list van satan.

sprekers: Ds. G.H. Vlijm (hervormd) Nieuwerter Aa, en Ds. P.W.J. van der Toorn (chr. ger.) Heerde.

Plaats: Maranathakerk, Molenvlietbaan 10, 3448 DC Woerden. Aanvang 10.00 uur.

Info: chrisjandeleeuw@gmail.com

D.V. 18 april 2015

MANNEN/THEMADAG THOLEN

Onderwerp: Missionair, veraf en dichtbij.

Sprekers: Ds. J.P. Ouwehand (hervormd, directeur GZB), ds. L.W. van der Meij (chr. ger.) Driebergen.

Plaats: Gebouw De Wingerd, Nieuwe Pad 1, Tholen. Aanvang 10.00 uur.

Info: hfveerman@kpnplanet.nl

Voor meer informatie zie onze website
www.hervormdemannenbond.nl.

D.V. 25 april 2015

MANNEN/THEMADAG 'T HARDE

Themadag regio Noord Veluwe en IJsseldelta

Graag nodigen wij u uit voor het bijwonen van een themadag op D.V. Zaterdag 25 april

2015 in de Hervormde Kerk "Elim", Eperweg 35 te 't Harde. Jong en oud en ook vrouwen zijn hartelijk welkom!

Het thema luidt: "Jezus verwachten"

Hoofdthema: 'Jezus verwachten'

Deelthema 1: 'Zijn naderende komst' door ds. A. Snoek uit Kesteren (Herv.)

Deelthema 2: 'Mijn vreemdelingschap' door dr. M.J. Kater uit Apeldoorn (Chr. Geref.)

Dagvoorzitter: ds. P.W.J. van der Toorn uit Heerde (Chr. Geref.)

Aanvang: 9.30 uur (inloop met koffie tussen 9.00 en 9.20 uur)

Sluiting: 13.00 uur met aansluitend een lunch

Voor een gratis lunch wordt gezorgd, wel is er een collecte voor de bestrijding van de onkosten. Voor verdere info verwijzen wij u graag naar onze website:

www.regionalethemadag.nl.

Aanmelden: Met het oog op de organisatie van deze dag verzoeken wij u zich aan te melden via bovengenoemde website, via e-mail: info@regionalethemadag.nl of bij T. de Kruif, secretaris, tel. 06-41467078. Graag tot ziens op 25 april!

21

Boekbesprekingen

Ds M. van Kooten, **Vrouwen van reformatoren**, uitgeverij de Banier, Apeldoorn, 2014, 95 blz.; prijs € 9,95.

In dit boekje kunnen we kennismaken met vrouwen van reformatoren. Bekende

vrouwen passeren de revue zoals Catharina van Bora, de vrouw van Luther en Idelette de Bure, de vrouw van Calvin, maar ook minder bekende vrouwen, zoals Anna Reinhardt, de vrouw van Zwingli en Elisabeth Silbereisen, de echtgenote van Bucer. De elf vrouwen die worden beschreven, waren verschillend van karakter en hadden een verschillende komaf. Gemeenschappelijk was dat ze de Heere vreesden en hun mannen tot steun waren. Zonder hen waren de reformatoren niet geworden, zoals wij ze kennen. Uit twee gebeurtenissen blijkt hoe menselijk de reformatoren waren. De eerste is de geschiedenis van Beza en Claudine Denose die door omstandigheden ertoe kwamen om ongehuwd samen te wonen. Toen het reformato- risch geloof meer en meer doorbrak in het leven van Beza, kozen ze voor het huwelijk. De tweede gebeurtenis is het huwelijk van de 69-jarige Farel met een 18-jarige jonge vrouw die vanaf de verloving bij hem inwoonde. Calvin verbrak om die reden zelfs tijdelijk zijn vriendschap met Farel. Jammer is dat er in het boekje geen bronvermelding is, zodat we kunnen achterhalen waar de informatie vandaan komt.

Ds. J.H. Lammers

Dr. W. van Vlastuin, **Leven in de enige troost**. Hoofd- thema 's uit de Heidelbergse Catechismus, uitgeverij de Banier, Apeldoorn, 2014, 92 blz.; prijs € 9,95.

Dr. Vlastuin is universi- taair docent systematische theologie vanwege het Hersteld Hervormd Seminarie aan de VU. Dit boekje bevat de bewerking van twee Haamstede- lezingen die de auteur hield naar aanleiding van het 450-jarig bestaan van de Heidelbergse Ca- techismus in 2013. De belangrijkste thema 's uit de Catechismus worden kort behandeld. Vooral belicht de auteur het christocentrisch karakter en de plaats van de drie stukken. Aan het einde van het boekje wordt het geheim van de Heidelbergse Catechismus als

volgt onder woorden gebracht: 'De warme geestelijke en bevindelijke toon die opkomt vanuit de gemeenschap met Christus en die zich kenmerkt door berouw enerzijds en het vertrouwen van het geloof anderzijds, waar- door we verlangen God te dienen, dat ervaren als een liefdedienst, zodat de hoop op het eeuwige leven wordt verwekt.' We bevelen dit boek van harte aan voor bestudering. Mooi om te midden van kerkelijke verdeeldheid ons één te weten in de enige troost in leven en sterven, namelijk dat we weten het eigen- dom van de Heere Jezus te zijn.

Ds. J.H. Lammers

overlijdensberichten

*'k Heb and'ren al de rechten van Uw mond
met lust verteld, hen vlijtig onderwezen
Psalm 119: 7 ber.*

Op 24 januari hebben wij met verdriet kennis genomen van het overlijden van ons gewaardeerd lid

DS. C. VAN SCHOONHOVEN

op de leeftijd van 83 jaar.

Jarenlang was hij gewaardeerd lid en voorzitter van onze vereniging, wij zullen hem missen.

Wij wensen de familie Gods hulp in het verwerken van dit verdriet.

Bestuur en leden van de
mannenvereniging
'Onderzoek de Schriften'

Hardinxveld Giessendam, januari 2015

Met droefheid delen wij u mede dat de Heere tot Zich heeft genomen ons meelevend lid en oud secretaris

ELDERT JAN CENT KREUK

in de leeftijd van 69 jaar.

De Heere vertrooste zijn kinderen en kleinkinderen in dit grote verlies.

Bestuur en leden
M.V. "Schrift en Belijdenis" te Stolwijk

Stolwijk, januari 2015

Met droefheid delen wij u mede dat de Heere uit ons midden heeft weggenomen ons trouwe lid

G.J. BOSMAN

in de leeftijd van 77 jaar.

De Heere schenke Zijn troost aan zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Bestuur en leden van de M.V.
"Wees een Zegen" te Oene

Oene, januari 2015

Na een periode van ernstige ziekte is door de Heere uit ons midden weggenomen ons trouw en meelevend lid

JAN VAN RAVENHORST

in de leeftijd van 64 jaar.

De Heere schenke Zijn troost en nabijheid aan zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

Bestuur en leden van de
M.V. "Onderzoekt de Schriften"
te Scherpenzeel

*De HEERE is mijn Herder
Psalm 23:1*

In groot vertrouwen op zijn Heere en Heiland is overleden ons trouw en toegewijd lid

JOHANNES VAN TIGGELEN

op de leeftijd van 88 jaar.

Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen Gods nabijheid, troost en sterkte toe in deze moeilijke periode.

Bestuur en leden van mannenvereniging
"Troffel en Zwaard"

Sprang-Capelle, 15 januari 2015

*'De Heere is mijn Herder'
Psalm 23*

Met droefheid geven wij kennis dat de Heere op 19 januari 2015 uit dit leven heeft weggenomen ons trouw en meelevend oud-lid

CEES SCHIPPERS

in de gezegende leeftijd van 95 jaar.

Wij denken in dankbaarheid terug op zijn betrokkenheid tijdens de verenigingsavonden.

De Heere schenke troost aan zijn vrouw, (klein) kinderen en familie.

Bestuur en leden van de
mannenvereniging
'Onderzoekt de Schriften'
te Gouda

Gouda, januari 2015

BOND VAN HERV. MANNENVERENIGINGEN OP G.G.

UITNODIGING

aan de leden van onze bond om op D.V.

ZATERDAG 11 APRIL 2015

aanwezig te zijn op de

HUISHOUDELIJKE VERGADERING

Locatie: gebouw Maranatha naast de Julianakerk,
Prins Bernhardlaan 26, 3901 CC te Veenendaal

Aanvang 14.00 uur

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter ds. W. Westland
2. Jaarverslag van de secretaris
3. Jaarverslag van de penningmeester/begroting 2015
4. Voorstel contributieverhoging
5. Verslag van de kascontrolecommissie
6. Benoeming nieuwe kascontrolecommissie
7. Mededelingen
8. Uitslag verkiezing hoofdbestuursleden
Voorgestelde dubbeltallen:
 1. vac. ds. J.P. Nap (herkiesbaar)
ds. J.P. Nap te Lunteren
ds. J. Molenaar te Hoevelaken
 2. vac. dhr. C. Oosterom (herkiesbaar)
dhr. C. Oosterom te Lopik
dhr. G. van Steenbeek te Ede
 3. vac. dhr. C.D. Groenendijk (herkiesbaar)
dhr. C.D. Groenendijk te Ridderkerk
dhr. J.G. de Wilde te Ridderkerk
9. Referaat door ds. A.D. Goijert: „*Onder de wapenen*”
10. Collecte - u kunt ook gebruik maken van een éénmalige machtiging
11. PAUZE (verkoop referaten)
12. Bespreking van het referaat
13. Rondvraag
14. Sluiting door ds. E. de Mots

U bent hartelijk welkom!

C.D. Groenendijk (2e secr.)

P.S. Op het terrein van de Julianakerk kunt u gratis parkeren.